

Stockholmsregionens Europaförening – framtagande av yttrande om EU:s luftpolicy

Bakgrund

EU-kommissionen gör en översyn av EU:s politik för en renare luft för att fastställa nya långsiktiga mål. I översynen ingår den tematiska strategin för luftföroreningar¹ samt direktiv 2008/50/EG² om luftkvalitet och renare luft i Europa; direktiv 2004/107/EG³ om arsenik, kadmium, kvicksilver, nickel och polycykliska aromatiska kolväten i luften och direktiv 2001/81/EG⁴ om nationella utsläppstak för vissa luftföroreningar. Målet är att kommissionen ska presentera ett robust paket med förslag för renare luft i EU i mitten av 2013. Detta kan komma att leda till att miljö kvalitetsnormer för fler luftföroreningar, till exempel sot, fastställs och att nuvarande miljö kvalitetsnormer uppdateras, till exempel blir strängare och får nya långsiktiga mål.

Eventuella förändringsförslag

Översynen är fortfarande i utvärderingsfasen och inga konkreta förslag finns ännu. Det som EU-kommissionen för närvarande tittar på är möjligheten till nya åtgärder, men även hur man bäst ska integrera frågan med andra sektorer som transport, energi, utsläpp från fordon mm, samt hur det nuvarande regelverket kan förenklas.

Gällande direktivet om nationella utsläppstak så är kommissionen redan idag ganska säkra på att man vill föreslå starkare åtaganden för medlemsstaterna. Dock kommer man att ha ett längre tidsperspektiv då utsläppsrätter fram till 2020 nyligen förhandlades inom FN. Med ett längre tidsperspektiv (2025 eller 2030) kan kommissionen föreslå högre ambitionsnivåer.

Angående direktivet om luftkvalitet så är kommissionen i dagsläget inte säkra på om man överhuvudtaget ska öppna upp direktivet och föreslå revideringar. Detta beror på att det för närvarande finns många fällande domar mot medlemsstater som har överskridit gränsvärdena och att då samtidigt föreslå strängare gränsvärden kan tyckas orealistiskt.

Det som kommissionen kommer att basera eventuella förslag till revideringar av luftkvalitetsdirektivet på är bland annat:

- olika studier som för närvarande görs om kopplingen luftföroreningar och hälsa, vilka PM som är viktiga att mäta för hälsans skull samt förändringar av bilparker mm
- konsultationer med intressenter
- åsikter från olika GD inom kommissionen
- eventuella samhällskostnader som åtgärderna för med sig jämfört med de kostnader som uppstår utan åtgärder (kostnader för försämrad hälsa)
- åsikter inom rådet
- händelseutvecklingen av de överträdelseärenden som idag finns

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52005DC0446:SV:NOT>

² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32008L0050:EN:NOT>

³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0107:EN:NOT>

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001L0081:EN:NOT>

Om kommissionen beslutar sig för att föreslå revideringar av luftkvalitetsdirektivet är det troligt att det innebär:

- förenklingar angående mätningar
- borttagande av målvärden
- skärpning av gränsvärdena för olika PM
- förändringar i vad som ska mätas (eventuellt ta bort PM10 samt eventuellt lägga till sot).

Naturvårdsverkets förslag till regeringens ståndpunkter

Regeringen uppdragit åt Naturvårdsverket att ta fram ett underlag inför förhandlingarna om kommande förslag till ändringar av luftvårdsdirektiven. Uppdraget består av två delar där den första delen består av ett antal övergripande prioriteringar som regeringen bör verka för i såväl förslagsfasen som förhandlingsfasen. I den andra delen ingår att ta fram ett kunskapsunderlag som ska ligga till grund för de kommande förhandlingarna inom ministerrådet.

I redovisningen av första delen föreslår Naturvårdsverket att Sverige först och främst bör verka för en hög ambitionsnivå i den tematiska strategin för luftföroreningar och luftvårdsdirektiven då Sverige främst är en nettoimportör av luftföroreningar och därför beroende av en framgångsrik EU-lagstiftning för att klara av att uppnå flera av miljökvalitetsmålen. Därför bör Sverige verka för att kommissionens kommande förslag blir progressivt och ambitiöst och sätter press på åtgärdsarbetet inom EU. Man föreslår även följande prioriteringar:

1. Minskade hälsoförluster av luftföroreningar

Sverige ska arbeta för att EU:s gräns- och målvärden ses över för att säkerställa att de omfattar de skadligaste luftföroreningarna och motsvarar nivåer som effektivt skyddar människors hälsa, med särskild fokus på känsliga grupper (dvs. barn, hjärt/kärl- och lungsjuka). Regleringen av partiklar är en särskilt viktig fråga. Gräns- och målvärden som fastställdes 2008 för fina partiklar (PM_{2,5}) var 2,5 gånger högre än WHO:s riktvärde och anses inte ge något större skydd mot de negativa hälsoeffekterna av fina partiklar.

2. Internationell sjöfart ska beaktas i den tematiska strategin

Sverige anser att det finns stor förbättringspotential inom sjöfarten, speciellt vad gäller utsläppsminskningar av NO_x, partiklar och CO₂ men att det går för långsamt framåt. Utsläppen från sjöfart är en viktig fråga för Sverige och regeringen kommer i förhandlingsarbetet verka för att påverka av utsläppen från internationell sjöfart lyfts fram och tydligt belyses. Bland annat bör etablering av fler svavelkontrollområden, så kallade SECA – områden, i EU:s vatten övervägas.

3. Kortlivade klimatpåverkande luftföroreningar ska minska

Sverige vill verka för att utsläppen av kortlivade klimatpåverkande luftföroreningar minskar.

I detta sammanhang nämns främst sot, marknära ozon och metan.

4. Effektiv uppföljning av luftkvalitet

En viktig målsättning för Sverige under översynen är att bestämmelserna för utvärdering av luftkvalitet ska ses över för att säkerställa att de är lämpliga och effektiva, samt att de genomförs på ett likartat sätt av alla medlemsländer. Ett problem med uppföljning av luftkvalitet idag är att det finns brister i tydlighet. Detta har med största sannolikhet lett till skillnader i utvärderingen av luftkvalitet mellan olika medlemsländer och medför att länder kan bedömas olika vad gäller överskridande av gräns och målvärden och i efterföljande överträdelseärenden (som t.ex. har lett till en dom mot Sverige angående PM₁₀). För att tillämpningen av direktiven ska vara rättvis är det även viktigt att lämpliga anpassningar

av reglerna görs för att ta hänsyn till de olika förutsättningar som råder inom Europa. Andra medlemsländer har drivit på hårt för att få bestämmelser med möjlighet till undantag som anpassats till specifika nationella situationer och det finns utrymme för en anpassning av vissa bestämmelser med avseende på svenska förhållanden. Det är till exempel bättre att bedöma uppfyllande av gränsvärden genom löpande medelårsvärden istället för enstaka år då halterna har en kraftig variation mellan olika år på grund av t.ex. varierande vädersituationer som länderna inte har rådighet över.

Påverkansmöjligheter för Stockholmsregionen

Översynen är fortfarande i utvärderingsfasen och inga konkreta förslag finns ännu. Därför har Stockholmsregionen möjlighet att ta fram ett proaktivt yttrande som kan utgöra kunskapsunderlag för EU-kommissionen när de tar fram sina förslag till EU:s politik för en renare luft.

Tidsplan för luftöversynen

Hösten 2012 pågår fortfarande utvärderingsfasen och det finns fortfarande stora möjligheter för regionen att påverka i frågan.

Förslag till revidering av strategin och direktiven kommer från EU-kommissionen i mitten av 2013.

Efter förslaget från EU-kommissionen kommer en ytterligare öppen konsultation äga rum, då baserat på förslaget.

Därefter inleds beslutsfasen med rådet och Europaparlamentet.

SEF:s påverkansplan

13 september: SEK fick uppdraget av SEF att sammanställa ett första yttrande från regionen. Detta yttrande kommer då att ingå i förslagsfasen och skickas till EU-kommissionen.

15 november: SEF:s medlemmar skickar in sina synpunkter

15 november - 29 november: SEK sammanställer ett första utkast till yttrande med hjälp av synpunkterna från medlemmarna

29 november: utkast till yttrande skickas till föreningsstyrelse medlemmarna

6 december: utkastet diskuteras under föreningsstyrelsemötet, yttrandet antas sedan per capsulam enligt tidsplan att besluta om på föreningsstyrelsemötet.

Under 2013: fortsatt påverkansarbete på de förslag som kommer från EU-kommissionen.

Förslag på frågor och upplägg till yttrandet

Syftet med yttrandet är att ge kunskapsunderlag till EU-kommissionen när de under nästa år kommer att föreslå reviderade luftvårdsdirektiv. Därför är det viktigt att ge exempel på vad dagens lagstiftning får för konsekvenser för regionen och hur lagstiftningen skulle kunna förbättras.

Vi vet även vilka frågor som EU-kommissionen överväger att prioritera inför förslaget.

I detta proaktiva yttrande föreslår vi att vi tar ett helhetsgrepp och därför inkluderar både den tematiska strategin för luftföroreningar och luftvårdsdirektiven.

Följande punkter skulle vi vilja att ni kunde hjälpa oss att särskilt belysa. Det går bra att hoppa över eller lägga till andra frågor som ni anser viktiga.

1. Allmänna kommentarer, inledning
 - a. Hur ser situationen ut i Stockholmsregionen?
 - b. Vilka åtgärder har gjorts eller kommer att göras och med vilka resultat?

2. Övergripande samstämmighet mellan de olika luftvårdsdirektiven, tematiska strategin och andra sektorer (tematiska strategin för luftföroreningar, EU:s utsläpps- och immissionspolitik).
 - a. Beror problemen med att nå luftkvaliténormer på att utsläppen minskat mindre än väntat genom lagstiftning på andra områden som industri eller transport?
 - b. Bör EU-kommissionen ta i beaktande vid överträdelser att nationella, regionala och lokala myndigheter kan ha små möjligheter att påverka gränsöverskridande utsläpp?
 - c. Förslag på bättre samstämmighet med andra sektorer som transport, industri, jordbruk.
 - d. Behövs starkare koppling mellan luftföroreningar och klimatfrågor?

3. Minskade hälsoförluster av luftföroreningar
 - a. Vilka partiklar anser regionen ska regleras?
 - b. Vilka fraktioner av partiklar är mest skadliga?
 - c. Behövs ytterligare mål?

4. Stärkt genomförande av existerande luftlagstiftning
 - a. Förslag på förenklingar. Hur kan bördan minskas i samband med genomförandet? (förenkla luftkvalitetsbedömningar och rapporteringsprocedurer, fleråriga normer som tar hänsyn till väderförhållanden)
 - b. Flexibilitet eller ej.

5. Innovation
 - a. Åsikter om ett eventuellt innovationsprogram för renare luft. Hur skulle sådan finansiering bäst kunna användas?
 - b. EU-kommissionen vill ha förslag på vad som kan göras för att sporra innovation och ekonomisk tillväxt på området.

6. Speciell strategi för stadsluftmiljö
 - a. Åsikter om en sådan eventuell strategi?

7. Övriga kommentarer, åsikter och goda exempel!